

Socializem je konzumizem?

Najbolj uporabljana in izrabljena beseda je danes nedvomno beseda socializem.

Kljub temu — ali morda prav zaradi tega — pa postaja njen pomen vse bolj nedoločen in nejasen. Zaobjema že vse mogoče, od totalitarizma raznih barv do raznih verskih sekt in do demokratičnega socializma, pojme, ki nikakor ne spadajo skupaj, ne ideološko in ne vsebinsko.

Največkrat pa se zamenjuje tu pri nas beseda socializem z besedo konzumizem. V imenu socializma znajo mnogi samo zahtevati, vedno več, vedno odločnejše, da bi lahko več konzumirali, več uživali, več porabili. Niti na kraj pameti pa jim ne pade, da bi v imenu socializma tudi sami kaj dali in da socializem od njih tudi kaj terja, predvsem dejavno človeško bratstvo in pomoč tistim, ki so v stiski.

Zlasti tudi tu pri nas in v Italiji na splošno se srečujemo z velikansko nevednostjo o resničnem pomenu socializma in socialne misli na sploh. V imenu socializma uganjajo mnogi ideološki totalitarizem in politični avantgardizem, ki zaničljivo gleda na vse druge, ter celo terorizem. V imenu socializma se uganja kult mase in zaničevanja idealizma. Posameznik ne velja takemu pojmovanju socializma nič več, vrednost ima samo še masa. Tudi moralne in osebne odlike so razveljavljene, vrednost ima samo še etiketa, na kateri je napisano: socializem. V imenu takega pojma socializma je cenjena samo še organizacija, pod pogojem, da je masovna. Človek kot tak je brez vrednosti.

Sindikati, ki se sklicujejo na socializem, so gluhi in slepi za dostojanstvo in pravice posameznika, poznajo samo še kategorije, in te so tem bolj cenjene, čim močnejše so številčno. Tako npr. italijanski sindikati, ki se sklicujejo na socializem, sploh ne poznajo več pravic posameznika, zanimajo jih samo še pravice širokih mas, ki predstavljajo tudi politično moč. Znani so primeri, da se sindikati istijo s podjetjem in nastopajo proti posameznikom, ki skušajo uveljaviti kake svoje pravice, pod izgovorom o »črnem delu«. Že pred časom so kritiki takega lažnega socializma in sindikalizma opozorili na čudni pojav, da so najhujši sovražniki revnih priseljencev v mnogih državah in zlasti v Avstraliji ravno sindikati, čeprav je to v značilnem in najhujšem nasprotju z načelom delavske vzajemnosti. Nič drugače ni v Italiji. Sindikati ne kažejo najmanjše brige, da bi zaščitili izkoriščenega posameznika ali maloštevilno kategorijo, ki ne more veliko prispevati k sindikalni borbeni masi.

Ideja socializma se marsikje izkorišča za propagando totalitarnih političnih ideologij ali

(dalje na 3. strani)

SLOVENCİ IN BLIŽNJE VOLITVE

V začetku prihodnjega meseca bodo tudi slovenski volivci in volivke poklicani k volilnim žaram, da opravijo eno svojih temeljnih državljskih dolžnosti, se pravi, da s svojim glasom prispevajo k izvolitvi članov rimskega parlamenta, od delovanja katerega je dejansko odvisna nadaljnja usoda celotne države in njenih pripadnikov. Za državnozbornimi volitvami, ki bodo, kot znano, 3. junija, pa bodo teden dni kasneje, se pravi 10. junija, prve neposredne volitve v evropski parlament.

Za izid obeh volitev vlada v Italiji in tudi v tujini veliko pričakovanje, kar je predvsem posledica globoke politične in moralne krize, ki je že več let značilna za Italijo in katere odraz je predvsem teroristična dejavnost, ki ji nikakor noče biti konca.

Kot je bilo pričakovati, bodo pripadniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji tudi na teh volitvah žal nastopali neenotno, kar pomeni, da jih dosedanje izkušnje v tem pogledu niso veliko naučile. Slovenski člani in simpatizerji KPI bodo tako glasovali za svoje kandidatne liste, člani in somišljeniki PSI pa za svoje. Pred veliko preizkušnjo in tudi zagato se je tokrat znašla Slovenska skupnost, ki se je za državnozbornske volitve morala odločiti ali za samostojen nastop kot leta 1976 ali pa za povezavo s kako drugo politično organizacijo, glede na to, da bi bila njena odsotnost problematična in v marsikaterem pogledu tudi škodljiva.

Slovenska skupnost se je za volitve 3. junija odločila za zavezništvo in skupni volilni nastop s Furlanskim gibanjem, se pravi s politično organizacijo, ki je Slovenski skupnosti v marsičem sorodna in ki v celoti sprejema, kar je bilo odločilnega pomena, njene glavne programske točke. Obe politični organizaciji

sta se bili sporazumeli tudi o skupnem volilnem znaku, ki pa je bil iz navidez zgolj birokratskih razlogov zavržen, tako da so kandidati Slovenske skupnosti bili prisiljeni nastopiti pod tradicionalnim znakom Furlanskega gibanja.

Skupni nastop Furlanov in Slovencev je predvsem zato važen, ker obstaja stvarna možnost za izvolitev lastnega predstavništva v rimski parlament, kar bi med drugim bilo odločilnega pomena za uspeh dolgih in vztrajnih prizadevanj celotne slovenske narodne manjšine za izglasovanje zakona o celoviti zaščiti. Dosedanja več kot desetletna praksa namreč dovolj zgovorno dokazuje, da se naša manjšina v tem pogledu ne more stoodstotno zanesti na italijanske vsedržavne stranke, kar je med drugim v vsej italijanski povojni zgodovini dovolj zgovorno dokazal primer Južnih Tirolcev, ki so prišli do svojega »paketa« predvsem zato, ker so imeli svoje predstavnike v rimskem parlamentu.

Člani, somišljeniki in simpatizerji Slovenske skupnosti so med drugim dokazali, da volilno zavezništvo s Furlanskim gibanjem popolnoma razumejo in tudi odobravajo predvsem s tem, da so omogočili, da je Slovenska skupnost takorekoč v nekaj urah zbrala zadostno število podpisov, ki so bili potrebni za predložitev skupnih kandidatnih list.

Kar zadeva evropske volitve, ki bodo, kot smo že napisali 10. junija, se je Slovenska skupnost odločila za skupni volilni nastop z drugimi manjšinskimi in avtonomističnimi političnimi organizacijami v državi, kar je med drugim naravna posledica in tudi zaželen uspeh večletnih prizadevanj Slovenske skupnosti, da naveže stike in prične sodelovati s sorodnimi

(dalje na 2. strani)

Proglas Slovenske skupnosti ob prazniku osvoboditve

Slovenska skupnost je ob letošnjem prazniku osvoboditve objavila proglas, ki pravi, da »letošnji 25. april zadobiva še poseben pomen zaradi splošne politično-moralne krize, ki je zajela širšo družbo in delovanje ustavnih institucij, kakršne so izšle iz odpornosti, in v naših krajih še posebno iz narodnoosvobodilnega boja Slovencev in Hrvatov.«

»Naloga demokratičnih sil je — nadaljuje proglas Slovenske skupnosti — da si s svojim doslednim ravnanjem v vseh situacijah in spričo še tako kočljivih vprašanj spet pridobijo zaupanje državljanov, ki imajo pravico, da kritično ocenjujejo njihovo javno delovanje.«

»Kot zamejski Slovenci — poudarja proglas — ne moremo mimo dejstva, da v teh narodnostno mešanih krajih še ni bila vzpo-

stavljena tista stopnja plodnega medsebojnega sožitja na vseh ravneh javnega in zasebnega življenja, ki edino lahko omogoči enakopravno upoštevanje pravic in dolžnosti obeh tu živetičih ljudstev.«

»Prav ob 25. aprilu, simbolu osvoboditve teh krajev izpod nacišističnega škornja v prvomajskih dneh 1945 — zaključuje proglas Slovenske skupnosti — je naša zahteva po enakopravnosti z večinskimi narodom še toliko bolj aktualna in upravičena. Prepričani smo namreč, da bomo o resnični človekovi osvoboditvi lahko govorili šele tedaj, ko bodo izpolnjena vsa do danes v konkretnih razmerah še neurejena določila republiške ustave, med temi tudi zaščita slovenske narodnostne skupnosti.«

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 6. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.05 Mladinski oder: »Mojca in čudežni naprstnik« (Lojzka Lombar), RO; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Ljudje pred mikrofonom; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 7. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Četrta dimenzija (Igor Tuta); 9.00 Kratka poročila; 9.05 Dalmatinske pesmi; 9.30 Filološki utrinki (Neva Godnič); 10.00 Kratka poročila; 10.05 »Naša pesem« v Mariboru in »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Ribe in morje; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novica; 14.10 Kulturna beleznica; 14.20 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Kratka poročila; 16.30 Pravljičica v nadaljevanjih - Josip Ribičič: »Miškolina«; 16.40 Odmev iz Slovenije; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 17.45 S pesmijo po svetu; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 8. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba (Odinea Zupin); 9.00 Kratka poročila; 9.30 Slovenski naravní dragulji; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Oddaja za otroški vrtec; 10.15 Glasba v baroku (Magda Bizjak); 11.00 Naš podlistek - Križanovska: »Nemeza«; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Od prvih uspehov do danes (Anica Čuk); 15.30 Kratka poročila; 16.30 Čudoviti otroški svet; 16.45 Spirituali; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 9. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Na prodaj Glinščice (Boris Pangerc); 9.00 Kratka poročila; 9.05 Slovenski izvajalci lahke glasbe; 9.30 Male besede o velikih stvarih (Zora Tavčar); 10.00 Kratka poročila; 10.05 Za ljubitelje operne glasbe; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Pesmi brez besed; 13.00 Poročila; 13.15 Od solista do zbora; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Kličite Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Otroci pojo; 16.40 Motivi z malih zaslonov; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Vlahi« (Rudi Šeligo), RO; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 10. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah (Jože Pirjevec); 9.00 Kratka poročila; 9.05 Kratka poročila; 10.05 Slavni izvajalci; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.05 Naš podlistek - Križanovska: »Nemeza«; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 13.35 Prijeten popoldan z ansambлом Jožeta Krežeta; 14.00 Novice; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Vodič po glasbeni umetnosti; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Svoboda je terapijska; 18.30 Priljubljeni odlomki iz operet; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 11. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba (Odinea Zupan); 9.00 Kratka poročila; 9.30 Iz beleznice Irene Žerjal; 10.00 Kratka poročila; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Kratka poročila; 12.00 V starih časih; 12.30 Glasba v razvedrilo; 13.00 Poročila; 13.15 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Novice; 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Na goriškem valu; 16.30 Otroški vrtljak; 16.50 Malo dize-landa; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni dogodki v deželi in ob njenih mejah; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 12. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 9.05 jugoslovanskih avtorjev; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Z naših koncertnih odrov; 11.00 Čas in družba; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Mozaik melodij in ritmov; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Pa se sliš, slovenske ljudske pesmi; 14.00 Novice; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Leteči zdravnik« (Adrijan Rustja), izvaja SSG v Trstu; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Odbornik Brezigar kritično ocenil deželni razvojni načrt

V ponedeljek, 30. aprila, je na seji kon-kulte pokrajin Furlanije - Julijske krajine o smernicah za izdelavo deželnega razvojnega in finančnega načrta za leta 1979/82 v ime-nu svetovalske skupine Slovenske skupnosti posegel tržaški pokrajinski odbornik Bojan Brezigar, ki je poudaril, da je osnutek neustrezen glede na nujne potrebe naše dežele.

Odbornik Brezigar se je še zlasti zaustavil pri aspektih, ki pobliže zadevajo slovensko narodnostno skupnost v deželi Furlaniji - Julijski krajini in še zlasti ozemeljsko načrtovanje. »Pričakovali smo, je dejal odbornik Brezigar, da bi deželni načrt upošteval obstoj slovenske narodnostne skupnosti, predvsem kar zadeva izkoriščanje ozemlja, na katerem živijo Slo-venci, in nujnost, da se okrepi obstoječa kme-tijska dejavnost, ki so jo prepogosto nadkrilile nove izbire, za katere je dovolj prostora na ne-produktivnih površinah. Obenem smo pričako-vali konkretnih pobud v korist državljanov in skupnosti, ki jih je prizadelo razlašanje za rea-lizacijo javnih infrastruktur, ki po pomenu pre-segajo krajevno raven. Končno pa smo pričako-vali, da bo dežela, pri razdeljevanju sredstev občinam upoštevala višje stroške, ki jih ima-jo posamezne občinske uprave, v katerih živi-jo pripadniki slovenske manjšine.«

Vsega tega v osnutku deželnega načrta ni mogoče zaslediti. Odbornik Brezigar je nadalje-val svoj poseg s trditvijo, da se deželni osnu-tek oprijema preživelih klišejskih rešitev in po-trjuje odnos do ozemlja, ki je značilen za go-spodarje. Kar zadeva izbire, gre v tem osnut-ku prednost dvojnikom, ki so nepotrebni, ker so le rezultat kampanilizma in škodljivi, ker so, kot dvojniki, neproduktivni. Kot primer je navedel dejstvo, da bomo imeli dve tovorni postajališči in dve avtocestni povezavi med Italijo in Jugoslavijo le nekaj desetnih kilome-trov narazen. Kar pa zadeva potresno področje, se je odbornik Brezigar zaustavil pri vprašanju Beneške Slovenije, ki ji razvojni načrt ne sme omogočiti le tehnične obnove, ampak popoln gospodarski, kulturni in družbeni razvoj pre-bivalstva, med katerim je velik del Slovencev.

Odgovor, ki ga mora združenje pokrajin v Furlaniji - Julijski krajini poslati deželnemu od-boru mora torej upoštevati te aspekte. Sloven-ska skupnost bo sodelovala pri sestavi tega dokumenta, ki pa ga bo nato ocenila v celoti. Njena prisotnost pri sestavljanju besedila to-rej ne pogojuje ocene, ki jo bo izrekla, ko bo treba dokument odobriti.

—o—

Letošnja prvomajska praznovanja

Slabemu vremenu navkljub se je v torek na tisoče delavcev udeležilo po vsej deželi prvo-majskih zborovanj. V Trstu je bilo osrednje zborovanje na Goldonijevem trgu, kjer je v imenu vsedrjavne enotne sindikalne federacije spregovoril Sergio Garavini, za pokrajinsko e-notno zvezo pa Livij Valenčič. V svojem go-voru, ki ga je imel v italijanski in sloven-sščini, je Valenčič podčrtal nujnost rešitve vprašanja zaposlitvene ravni, saj so se v zadnjih petih letih delovna mesta znižala za pet tisoč petsto enot. Od pristojnih deželnih oblasti je zahteval uresničitev razvojnega gospodarskega načrta in obsodil neodgovorne podpirne pose-ge. Omenil je med drugim kritični položaj slo-venskih gledaliških delavcev in se zavzel za popolno uresničitev radiotelevizijske preosno-ve z uvedbo slovenskih televizijskih oddaj.

Prvomajsko praznovanje se je pričelo po številnih vaseh s tradicionalno budnico in po-laganjem vencev na spomenike padlim v osvo-bodilni borbi, saj so prav na ta dan pred 34 leti partizanske enote osvobodile naše kraje.

V okviru ustaljenih običajev naj omenimo postavitev majev v Borštu in Boljuncu. Zara-di slabega vremena so pa morali odpovedati prvomajski prireditvi v Rupi in v Steverjanu.

V glavni dvorani tržaške trgovinske zbor-nice je podtajnik ministrstva za delo Riva po-delil odlikovanja za zasluge na delu zasluž-nim nameščencem iz Furlanije - Julijske kra-jine. Odlikovanje mojstra dela je prejel tudi Dolinčan Bruno Prašelj.

Slovinci in bližnje volitve

■ nadaljevanje s 1. strani

organizacijami etničnih manjšin v Italiji. V tem pogledu je prišla v poštev predvsem Union Valdôtaine, ki ni samo vodilna politična sila v Dolini Aoste, a ima tudi svoje predstavništvo v rimskem parlamentu. To tembolj, ker se je v zadnjem trenutku iz povsem nerazumljivih razlogov takemu zaveznikstvu odpovedala Juž-notirolska ljudska stranka, ki se je raje odlo-čila za povezavo s Krščansko demokracijo. Kandidatne liste z znakom Union Valdôtaine bodo prisotne v vseh volilnih okrožjih po drža-vi, tako da obstaja stvarna možnost za izvoli-tev predstavništva v evropski parlament, ki ni-kakor ne sme biti le odraz večinskih narodov v posameznih državah evropske deveterice, temveč tudi odraz stvarnosti v posameznih deželah teh držav, se pravi tudi narodnih manjšin. Jasno je, da bo takšna slika v evropskem parlamentu možna le, če bodo imele svoje zastopnike v tem zboru tudi narodne manjšine.

SLOVENSKI KANDIDATI

Glede na sporazum, ki je bil dosežen tako glede državnozborskih volitev kot volitev v ev-ropski parlament, so na vseh listah prisotni kandidati Slovenske skupnosti. V tržaškem volilnem okrožju na listi pod znakom Furlan-skega gibanja kandidirajo za poslansko zbor-nico Antek Terčon, podtajnik SSK v Trstu, Aleš Lokar, občinski svetovalec v Trstu, in Tul Alojz, občinski svetovalec v Dolini. Za senat kandidirata v prvem volilnem okrožju Zorko Harej, tajnik SSK, v drugem pa Rafko Dolhar, predsednik SSK.

V volilnem okrožju Gorica, Videm, Porde-non in Belluno pa kandidirata Gradimir Grad-nik, predsednik SSK za Goriško in pokrajinska svetovalka Marija Ferletič.

Za evropske volitve kandidirata pod zna-kom Union Valdôtaine deželni predsednik Slo-venske skupnosti prof. Andrej Bratuž ter de-želni tajnik dr. Drago Štoka.

EINSTEINOVO LETO

Ob stoletnici velikega fizika in misleca

Kritiki ustaljenih vzgojnih metod segajo pogosto po primeru, ki skoro neovrgljivo potrjuje njihove teze; dejansko ni pri Albertu Einsteinu v predšolski in šolski dobi nič kazalo na njegovo genialnost. Spregovoril je pri treh letih, na Münchenski gimnaziji, kjer se je šolal, je izdeloval s precejšnjo težavo in celo na švicarskem Zveznem tehnološkem inštitutu (pri sprejemnem je padel zaradi nezadostnega poznanja tujih jezikov, botanike in zoologije — šele po enoletnem študiju na neki švicarski višji šoli je bil končno sprejet) je zbiral proti sebi jezo in nejevoljo profesorjev. Da je končno leta 1900 promoviral se je imel v dobrušni meri zahvaliti sošolcu Marcelu Grossmanu in njegovim izčrpnim beležkam s predavanj ...

In vendar danes skoro ni človeka, ki ne bi spoznal njegovega obraza, in sami znanstveniki, ki so sicer zelo skopi s priznanji, ga proglajajo za največjega med njimi v tem stoletju in morda tudi v prejšnjih, odkar so se izoblikovale eksaktne vede in fizika. Njegovemu spominu se letos, ko obhajamo stoletnico rojstva, oddoljujejo vlade, znanstvene ustanove in posamezniki. Celotno v Sovjetski zvezi, kjer je bil včasih na spisku heretikov, znanstvena združenja kar tekmujejo med sabo, da bi primerno počastila stoletnico. Največje proslave pa so pripravili na Institute for Advanced Study na Princetonski univerzi v ZDA, kjer je Einstein preživel zadnjih svojih 22 let in pa v Izraelu, kjer so mu bili ponudili leta 1951 ob obisku predsednika Ben Guriona v ZDA celo mesto predsednika republike. Glavna ameriška televizijska omrežja pripravljajo posebne poljudno-znanstvene oddaje o njegovem vesolju. Združene države in Zvezna Nemčija, pa tudi druge države, so izdale posebne spominske znamke, na Kitajskem izdajajo njegova dela in slavni muzeji kot Washingtonski Smithsonian Institute ter pariški Centre Pompidou pripravljajo njegove razstave. Novembra lani pa so v ZDA izstrelili poseben astronomski satelit, ki preučuje zvezde in druga nebesna telesa z močnim roentgenskim sevanjem.

Še najbolj presenečen nad vsem tem »kavalom«, kot bi ga bil verjetno označil, bi bil sam slavljenec, ki je iz nasprotovanja »kultu osebnosti« določil, da so morali njegov pepel raztresiti na nekem neznanem kraju. Dober del svojega življenja se je moral boriti proti nadlogam, ki mu jih je prinesla slava. Za življenje so ga toliko slikali, da je nekoč kot svoj poklic navedel »poziranje« za umetnike in fotografe. Sadovi tega »poziranja« nam kažejo očeto vsko dobrodušen obraz z dolgo belo kodrasto grivo in košatimi brki. Bil je drobne postave, oblačil se je preprosto, na obleko ni veliko dal, tako da je marsikdaj vzbujal vtis zanemarje-

nosti. Njegova »profesorska pozabljenost« je že pregovorna: marsikdaj so ga na vseučiliškem »campusu« videvali brez nogavic ali z dvema čevljava različnega para. Kljub Nobelovi nagradi in slavi ter spoštovanju, ki ga je užival, je živel preprosto. Doma je nečakom pomagal pri domačih nalogah in v prostem času je rad jadraril ter igral na violino skladbe Mozarta, v katerem je slutil duhovno sorodnost in ga je zato imel rad.

Še najbolj pa je ta mož s hudomušno otožnimi očmi ljubil fiziko, za katero je živel in kateri se je posvečal do svoje smrti, pa čeprav je malo pred smrtjo o sebi izjavil, da je že postal »muzejski eksponat«, okamenina, ki jo je deroči tok moderne fizike pustil ob bregu. Dejansko je njegovo največje delo, sad zrele moške dobe, to je splošna relativnostna teorija, padlo v intelektualni limbus, to je ti-

sti nedoločen kraj, ki ni ne pekel, ne vice, ne nebesa — ali pa vse skupaj hkrati. Za teoretične fizike je namreč bila nekaj nebeškega, toda za njihove eksperimentalne kolege pravi pekel, ker je s poskusi ni bilo mogoče preveriti. Ta položaj se je vlekel skozi prvih petdesetih let njenega obstoja. Že na začetku prejšnjega desetletja se je astronomom začela odpirati popolnoma nova podoba vesolja s pomočjo tehnologije, ki je v Einsteinovem času (umrl je niti desetletje prej) ni bilo. To so ogromni radioteleskopi, ki lahko zaznajo energijo iz neslutnih daljav in predelov vesolja; sateliti, ki opazujejo vesolje, ne da bi jih pri tem motila atmosfera; atomske ure, ki prehitevajo ali zastajajo komaj milijardinko sekunde na mesec. S temi sredstvi smo začeli dobivati potrdila o pravilnosti genialne vizije Alberta Einsteina. Nemški fizik Weizsäcker pravi »Einsteinova veličina je v tem, da je še vedno pomembna tudi danes, kljub vsem novim ugotovitvam, do katerih smo se dokopali po njegovi smrti«. In dejansko so prav mnoge med temi ugotovitvami pripomogle k temu, da je danes zanimanje za Einsteina in njegovo delo živo kot še nikoli prej.

PROSTOR MLADIH

Mladinski zamejski tabor

Oktober 1972 je bil v Trstu VI. tabor zamejske mladine. To je bilo zadnje srečanje v tem zanimivem nizu taborov slovenske mladine na Tržaškem, Goriškem in Koroškem. Tabori so se vršili izmenoma v treh pokraji-

iz Celovca so pripravili novo mladinsko srečanje treh pokrajin — s spremenjenim imenom, z različnimi prijemi in različno publiko, vendar z istim občutkom, da pač morajo biti med mladimi Slovenci trdne vezi, ne glede na meje.

Program bo obsegal med drugim okroglo mizo o položaju na Koroškem, Tržaškem in Goriškem (v soboto ob 19.30 v goriškem Katoliškem domu). Spregovorili bodo mladinski predstavniki teh pokrajin. V nedeljo popoldne bodo pevske, folklorne, recitatorske skupine nastopile s kulturnim programom. Vmes bo tudi priložnost za zabavo in ples, kot tudi za športne tekme in kovanje prijateljskih vezi.

—o—

Skavtski praznik

V nedeljo, 29. aprila, so imeli tržaški skavti in skavtinje svoj vsakoletni praznik zavetnika sv. Jurija — jurjevanje. To je dan, ko se običajno sprejemajo v organizacijo novi člani, zberejo pa se po možnosti vsi, tudi starejši, ker gre za zadnje večje srečanje pred poletnim taborom.

Za letošnje praznovanje so skavti izbrali travnik blizu Trebč. Nad 140 se jih je zbralo pri jutranji sv. maši, ki jo je daroval duhovni vodja skavtinj Tone Bedenčič. Takoj nato so sledili obredi obljub. Med izvidnike in vodnice, to je v srednjo starostno vejo organizacije, je stopilo 11 deklic in 20 fantkov. Med njimi je bilo precej bivših volčičev in veveric, to je članov mlajše veje, kar je razveseljivo, ker so tako deležni popolne skavtske vzgoje. O najmlajših članih pa je treba povedati, da niso bili prisotni, ker bodo imeli svoje jurjevanje posebej v maju.

Priložnostni govor je imela prva glavna voditeljica tržaških skavtinj Vera Lozej, ki je ravno na jurjevanju pred 20 leti z manjšo

(Dalje na 7. strani)

MLADINSKI ZAMEJSKI TABOR V GORICI 5. IN 6. MAJA

Spored:

- sobota, 5. maja, ob 19.30 v Katoliškem domu okrogla miza o problematiki slovenske manjšine na Koroškem, Tržaškem in Goriškem; ob 21.00 taborni ogenj.
- nedelja, 6. maja, ob 10.00 v Katoliškem domu finale tekem odbojarskega turnirja; ob 15.00 kulturni program; ob 18.00 ples ob zvokih ansambla Supergroup.

Poskrbljeno bo za pijačo in jedačo.

TOPLO VABLJENI!

nah vsaki dve leti, prirejali pa so jih skupno Slovenski kulturni klub v Trstu, Slovensko katoliško akademsko društvo v Gorici in Slovenska dijaška zveza v Celovcu.

Po letu 1972 je iniciativa zamrla. Nadomestilo so jo druge, večkrat pa je prišlo kar do prekinitve te idealne mladinske povezave. Tako je spomin na »tabore« ostajal v mislih.

Letos so člani goriške Mladinske sekcije Slovenske skupnosti sklenili, da nekaj podobnega znova priključijo v življenje. Ob sodelovanju mladinske komisije SSk iz Trsta in KDZ

SOCIALIZEM JE KONZUMIZEM?

■ nadaljevanje s 1. strani

za brezobzirni konzumizem, ki nima več čuta za človeške dobrine. Mnogokje je postal socializem parola brezobzirnih komolčkarjev, ki bi se radi dokopali na oblast.

Zato bi bilo zlasti v sedanjih dneh volivnega boja potrebno, da bi na novo premislili,

kaj je prvotno pomenil in kaj bi še vedno moral pomeniti ideal socializma in kdo v resnici zasluži oznako socialist, kdo pa skriva za njo samo svoj konzumistični pohlep ali celo kake grše in nevarnejše namene ali enostavno samo svoje neznanje o resničnih ciljih in namelih socializma.

Poimenovanje sseljanske šole po dr. Karlu Štreklju

Med vrsto sivih in otožnih letošnjih pomladanskih dni se je vrnilo krasno sončno nedeljsko popoldne, kot naročeno za slovesnost poimenovanja sseljanske šole. Dr. Karel Štreklj, rojak z Gorjanskega, slavist, narodopisec in vsesplošen znanstvenik ima torej svoj primerni spomenik prav v zamejstvu in v vasi, ki je bila in je še podvržena najhujšemu raznarodovanju. Njegovi slovenski kraški rojaki so s tem poimenovanjem ne le izpolnili naloge, ki jo predvideva zakon, ampak so z izbiro imena hoteli po našem mnenju tudi navzven pokazati širokost in strpnost ob medsebojnem spoštovanju. Saj je dr. Štreklj, kot univerzitetni profesor na graški univerzi, združeval vse te vrline in z dejanji dokazal, kako je lahko človek narodnozaveden in spoštljiv do državljanov drugega jezika. Prav če se bodo vsi v zamejstvu tudi v praksi držali teh načel, bo naši manjšini zagotovljen narodni obstoj.

Slovesnost se je odvijala pred sseljansko šolo, na lepo urejenem dvorišču ob prisotnosti najvišjih oblasti tako šolskih kot političnih. Naj omenimo le predsednika deželnega sveta Collija, senatorko Gherbez, deželnega svetvalca Štoko in jugoslovanskega konzula Kanteja. Slovesnost se je začela z nastopom mešanega pevskega zbora Igo Gruden iz Nabrežine, ki je pod vodstvom Sergija Radoviča dovršeno zapel nekaj pesmi, nakar je predsednik pripravljalnega odbora dr. Slavko Tuta obrazložil potek priprav in težave, s katerimi so se organizatorji srečavali ob pripravah na slavlje. Nabrežinski didaktični ravnatelj Miro Tavčar je v kratkih besedah povzel zgodovino sseljanske šole oziroma težave, ki so jih morali Sseljančani premagovati, ko še niso imeli svoje šole in so morali vsak dan pešati v Mavhinje. Sledilo je odkritje plošče in bronastega kipa, ki je delo akademskega kiparja Sigulina. Ta živi in ustvarja v Ljubljani, a je po rodu Tržičan. Po blagoslovitvi, ki jo je opravil domači župnik Markuža, so nas prijetno presenetili domači otroci. Predstavili so se z izredno lepim in skrbno izdelanim recitatorskim in plesnim programom. Končno je še osnovnošolski zbor zapel nekaj pesmi. Zdi se nam pravilno, da

poudaril pomen tega važnega kulturnega praznika. Sledil je oris življenja in dela dr. Štreklja, ki ga je podala prof. Lojzka Bratuževa, nakar je moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade«, pod vodstvom Iva Kralja, zapel še nekaj pesmi. Ob koncu se je predstavila staršev Nadja Malalan zahvalila vsem, ki so omogočili, da je slovesnost uspela. Povabila je nato vse na zakusko, ki so jo v šolskih prostorih pripravile skrbne matere.

Ob tej priložnosti je pripravljalni odbor izdal tudi zanimivo brošuro o življenju dr. Štreklja, o kiparju Sigulinu in o zgodovini sseljanske osnovne šole. Pri tem so sodelovali dr. Tuta, dr. Markuža in prof. Bratuževa.

—o—

POIMENOVANJE ŠOLE V ŠEMPOLAJU

V nedeljo, 6. maja, bo ob 15.30 v Šempolaju slovesnost poimenovanja tamkajšnje osnovne šole po Stanku Grudnu. Spored med drugim predvideva odritje spomenika, nastop šolskih otrok, mešanega zbora »Igo Gruden« iz Nabrežine, Tržaškega partizanskega pevskega zbora in godbe na pihala iz Nabrežine. Ob tej priložnosti bo razstava ročnih del in likovnih izdelkov na temo NOB šoloobveznih otrok iz Nabrežine, Zgonika in Komna. Slavnostni govornik bo Dušan Furlan.

Izlet v Istro 12. - 13. maja

Devinsko - nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti priredi 12. in 13. maja 1979 dvodnevni izlet v Istro.

Program je naslednji:

12.5.1979:

— ob 13. uri odhod z nabrežinskega trga; ob 15. uri prihod v Buje (po mejnem prehodu škofije). V Bujah nas bo sprejel Predsednik skupščine ali njegov zastopnik. Ogledali si bomo vinsko klet in Grožnjan, kjer je že več kot 10 let kulturni center mednarodne federacije glasbene mladine;

— ob 18. uri odhod iz Grožnjana; ob 19.30 prihod v Rovinj, kjer bomo prespali v hotelu Park. 13.5.1979:

— ob 9. uri odhod v Pulo. Ogled mesta;

— ob 13. uri odhod v Medulin, kjer bo kosilo v restavraciji »Lorenzin«. Po kosilu kratek premor in odhod proti domu. Na poti si bomo lahko ogledali vzhodno istrsko obalo (Labin, Plomin, Medvejo, Lovran, Iko, Opatijo itd. ...).

Za povratek v Nabrežino bo lahko prišla v pošte druga varianta: Medulin, Fažana, Poreč, Novigrad itd.

Cena izleta je 25.000 lir na osebo (vključno prevoz, večerja, prenočišče, zajtrk, kosilo). Priporočamo vsem izletnikom, naj ne pozabijo potnega lista ali prepustnice.

Izletniki se lahko vpišejo pri odbornikih: Orlando Zbogar (Devin, Štivan, Medjuras); Gruden Nevenko (Sseljan, Vižovlje, Šempolaj, Mavhinje); Carli Mario (Nabrežina, Slivno, Šempolaj, Praprot itd.). Opozorjamo izletnike na točnost, ki je nujno potrebna za dober uspeh izleta.

Občni zbor openske posojilnice

V nedeljo je ob prisotnosti izrednega števila članov (nad polovico) bil v Finžgarjevem domu na Opčinah redni in izredni občni zbor Posojilnice in hranilnice. Ta naš denarni zavod se je zlasti v zadnjih letih pod skrbnim ravnanjem dr. Gantarja izredno razvil in zaseda danes eno najvidnejših mest v naši zamejski financii. Naj omenimo le dva podatka: leta 1978 so vloge presegle 21 milijard, čisti dobiček pa je znašal 315 milijonov lir. Ta lepa vsota omogoča ne le številnim našim ljudem, da pridejo do primerne zaposlitve v domačem okolju, ampak tudi članom zadružnikom in drugim koristnikom, da pridejo do bančnih uslug po boljših pogojih, kot jih nudijo bančni zavodi. To je zasluga strukture same posojilnice, ki ne teži za zaslužkom, ampak katere prvenstvena naloga je dobro in skrbno upravljanje naloženega denarja in obenem nuditi čim boljše pogoje svojim koristnikom. To je openski banki povsem uspelo, saj se lahko tam opravljajo vse bančne operacije, ki zadoščajo veliki večini koristnikov, poleg tega pa uprava skuša rešiti vse prošnje v kar najkrajšem času. To je po našem mnenju izredne važnosti, saj je večkrat prav od hitrega odgovora odvisen pomen posojila. To je odbor imel stalno pred očmi, saj se je v preteklem letu sestel kar 85-krat in proučil 1627 prošenj, od katerih je povoljno rešil kar 1469 za skupno nad 11,5 milijarde lir. V predsednikovem poročilu smo slišali, da je uprava prisiljena misliti že na nov sedež, ali na razširitev obstoječega, saj je sedanji že pretesen.

Predsednikovemu poročilu, ki ga je podal inž. Sosič, je sledilo poročilo nadzornega odbora, ki ga je prebral prof. Pisani. Iz tega je bilo razvidno, da ta organ stalno sledi vsemu

delovanju upravnega sveta in da je ob lanskolletni inšpekciji s strani Banke Italije prišla jasno do izraza ne le sposobnost upravnega sveta, ampak tudi sposobnost in pridnost uradništva. Končno so sledile še volitve v upravni svet tistih članov, ki jim je potekel mandat. Novi odbor je tako sestavljen: Inž. Milan Sosič - predsednik, Pavel Milič - podpredsednik, odborniki: Marino Carli, Karlo Grgič, Karlo Guštin, Ernest Malalan, Marino Milkovič, Alojz Purič, Ivan Rolli, Stanislav Soban in Jože Sosič, nadzorni odbor pa prof. Franko Pisani, predsednik, Silva Resino-Valenčič in Stevo Kosmač člana; Kuret in Filipčič pa namestnika.

Ob koncu bi radi izrazili željo, da bi se pospešilo in utrdilo sodelovanje na vseh področjih med našimi denarnimi zavodi, saj edino s skupnimi močmi lahko kljubujemo hudi konkurenci zlasti Tržaške hranilnice. Tu pa je potrebna tudi podpora političnih sil, ki bi morale doseči, da se s strani Banke Italije spremeni odnos do naših denarnih zavodov in da se jim dovoli naravni razvoj in zlasti odpiranje novih sedežev, ki so našim ljudem zelo potrebni in koristni.

—o—

Prisrčne čestitke!

Mala dveletna Irena Šemec iz Prečnika je dobila bratca Dejana. Z njo vred sta srečna njuna starša Radovan in Danica. Z njimi pa se srčno veselijo tudi dedek in obe babici ter obe mladi tetki.

Prisrčno čestitajo tudi vsi prijatelji. Pridružuje se Novi list. Malemu Dejanu pa vsi voščijo, da bi postal nekoč velik in močan, predvsem pa zaveden slovenski fant in plemenit človek ter da bi bil vsem vedno v veselje in ponos.

Ob poimenovanju osnovne šole na Opčinah po pisatelju Francetu Bevku se SPD Tabor vključuje v vrsto Bevkovih prireditev z večerom

FRANCE BEVK

Lepljenka o pisatelju in o njegovem delu. S pričevanji so sodelovali njegovi tovariši in sorodci.

Prireditev bo v soboto, 5. maja, ob 20.30 s ponovitvama v nedeljo, 6. maja, ob 17. uri, in v ponedeljek, 7. maja, ob 20.30.

posebej pohvalimo mlado učiteljico Sedmakovo, ki je pripravila otroke in jih vodila pri teh včasih tudi zahtevnih točkah. Taka požrtvovalnost nam kaže, da se nam še ni treba bati, da bi naša šola zašla v krizo, saj tako delo kaže ne le zanimanja in požrtvovalnosti učitelja, ampak predvsem veliko ljubezen, ki je vložena v ta trud.

Po programu je župan Škerk prevzel v oskrbo kip in ploščo in s primernimi besedami

Razprave o deželnem triletnem načrtu

Pretekli teden sta pokrajinski in občinski svet v Gorici razpravljala o deželnem razvojnem načrtu. Pokrajinski svet je o tem poslušal neposredno razlago samega deželnega podpredsednika Colonija, v občinskem svetu pa sta o tem vprašanju govorila župan De Simone in odbornik za programiranje inž. Marjan Cefarin. Na splošno lahko rečemo, da v Gorici ni bilo posebnega zanimanja za ta načrt, tako da so na goriški pokrajini celo odložili razpravo z vsemi gospodarskimi ter sindikalnimi združenji: vzrok je bil morda v tem, da ta načrt ni kaj posebno zanimiv za Gorico in da prav za goriško pokrajino niso predvideni kaki konkretni posegi na raznih področjih. Kdor je imel priložnost poslušati poročilo o tem razvojnem načrtu, je lahko brez težave ugotovil, da je Gorica le kar precej zanemarjena.

V pokrajinskem svetu je prišlo do polemičnih nastopov in tudi do precej razburljivega vzdušja, ko se je začelo razpravljati o besedilu skupnega dokumenta in zlasti o slo-

venskih zahtevah. Iz časopisov smo razbrali, da sta o slovenskih vprašanjih govorila svetovalec Cej in Bratina, vendar smo izvedeli, da sta to storila v osebnem imenu in še to potem, ko je razpravo o teh vprašanjih sprožila svetovalka Slovenske skupnosti Marija Ferletič na sestanku načelnikov svetovalskih skupin. Na to sejo sta socialistični in komunistični svetovalec prišla brez kakega dokumenta, ki bi sploh omenjal slovenske probleme, oziroma komunist Bratina je prinesel nekoliko popravljen besedilo, ki ga je prej sestavil predsednik pokrajine prof. Pagura, vendar v tem dokumentu ni bilo govora o slovenskih vprašanjih. Potem ko je Marija Ferletič to omenila in zahtevala, naj se v dokument vključijo tudi naše zahteve, so bile končno te le vključene, čeprav se je potem v pokrajinskem svetu prav o tem vnela razprava, ko je demokrščanski svetovalec in nedavni pokrajinski tajnik te stranke Bruno Longo zahteval poprave skupnega besedila. Zahteval je, naj se iz dokumenta črta ali vsaj popravi odstavek, ki izrecno omenja ekonomske obveze v korist gospodarskega in socialnega ter kulturnega razvoja naše narodne skupnosti. Končno so dosegli sporazum in sicer tako, da so iz dokumenta črtali besedo ekonomske in so torej obveze samo navadne. Nočemo nikomur pripisovati zaslug in odgovornosti; za gotovo pa vemo, da bi o naših zahtevah sploh ne razpravljali, če ne bi intervenirala svetovalka SSK, kateri je načelnik demokrščanske skupine prepovedal govoriti, češ da je uslužbenka goriške občine; pri tem je uporabljal vsekakor manj vljudnostne izraze, a to je že vprašanje zase.

Manj živahna je bila razprava v občinskem svetu, kjer so govorili samo socialist dr. Vladimir Nanut, dr. Brancati (DC) in socialdemokrat Bianconi na seji, na kateri so komaj dosegli sklepčnost, a kljub temu župan ni odložil razprave. Iz vseh treh posgov je bilo nadvse jasno, da podobno načrtovanje, ki ne upošteva specifičnih potreb Gorice, nima sploh smisla. Ob vsem tem je treba povedati tudi to, da je vloga goriškega mesta v odnosih s Slovenijo dosti bolj pomembna kot vloga kakega drugega mesta, a vseeno ni za to zadostnega posluha in temu vprašanju se odmerja premajhna pozornost. Prav gotovo ima goriška pokrajina premalo besede v vodilnih mestih deželne uprave, čeprav sta z Goriškega celo dva deželna odbornika in precejšnje število svetovalcev.

GLASBENA SREČANJA

Še dva koncerta in bo zaključen ciklus koncertov, ki sta jih priredili goriška občinska uprava ter združenje Musicisti giuliani iz Trsta. Ciklus se je začel že oktobra lanskega leta in se je odvijal skozi dvanajst večerov; zadnji koncert bo 19. maja in bo zadnji izmed takomenovanih Pomladanskih seminarjev. Preteklo soboto je bil na programu nastop solistov, znanega tenorja in mojstra Petra Munteanu, še prej pa koncert pianistov iz šole Carla Zecchija. Cela serija »glasbenih srečanj« je bila nadvse zanimiva, lahko bi rekli celo prezahtevna za poprečnega poslušalca, vsekakor pa novost za Gorico in prijetno srečanje med ljubitelji glasbe. Škoda, da ni bil odziv vedno zadovoljiv; največje zanimanje je na vsak način za nastope pianistov. Letos je bila izvedena tudi abonmajška kampanja, ki bi lahko dala boljši uspeh. Na kulturnem področju hvalevredna pobuda goriške občine.

NOVA ŠTEVILKA ŽUPNIJSKEGA VESTNIKA »UKVE«

Prejeli smo novo številko župnijskega vestnika »Ukve«, za mesec april. Vestnik je živahno urejevan in zvesto odraža problematiko župnije in še posebej tamkajšnjega slovenskega prebivalstva. Ureja ga župnik Mario Gariup. Na uvodnem mestu prinaša članek, ki opozarja na novo nevarnost, ki grozi Ukvam — gradnje upepeljevalnika za smeti za tri okoliške občine, brez vsakega ozira na lepoto tega gorskega kraja in na njegovo čisto ozračje, pa tudi brez ozira za njegovo krajevno avtonomijo. Velik del vestnika pa je posvečen spominom na dolgoletnega ukvanskega župnika mons. Cahirja Succaglia. Sledijo še razne druge novice in zanimivosti iz Ukev in okolice.

—O—

Stalno Slovensko Gledališče v Trstu
v sodelovanju
s Slovensko Prosvetno Zvezo in Zvezo Slovenske
Katoliške prosvete

BERTOLT BRECHT

MATI KORAJZA IN NJENI OTROCI

Prevod	MILE KLOPČIČ
Scena	META HOČEVAR
Kostumi	META HOČEVAR in MARIJA VIDAU
Glasba	ALEKSANDER VODOPIVEC
Dramaturg in lektor	MARKO SLODNJAK
Asistent režije	BORIS KOBAL
Režija	JOŽE BABIČ

V sredo, 9. maja, ob 20.30 v gledališču »G. Verdi«
v GORICI (goriški abonma)

ZAPISKI v kurzivu

Primo maggio v Števerjanu

Od konca aprila do 6. maja je v Števerjanu vsakoletno prvomajsko slavlje, v priredbi domačega prosvetnega društva »Briški grič«. Na osem dni trajajoče praznovanje so vabili tudi številni lepaki po Goriškem. Toda ti lepaki niso bili taki kot prejšnja leta; tudi manj pazljiv bralec je lahko takoj opazil, da si je letos italijanščina priborila pravico prvega mesta. Najprej smo brali S. Floriano, šele potem Števerjan, najprej primo maggio potem prvi maj, najprej circolo culturale potem prosvetno društvo in tako dalje. Lepak je natisnilo slovensko društvo, včlanjeno v slovensko prosvetno zvezo. Toliko v vednost našim bralcem, brez pripomb ...

»Ljudsko štetje« v Ronkah

Pred dnevi smo dobili v roke bilten, ki ga izdaja občina Ronke; na zadnji strani smo opazili tudi okvirjen oglaš, ki daje možnost pristostvovati skupščini in iz katerega je razvidno, da bodo slovenski občani na omenjeni skupščini lahko določili imena kandidatov, ki bodo sestavljali posebno Komisijo za slovensko narodno manjšino (dobesedno v tekstu). Do tu je lahko tudi vse lepo in prav, toda ta »izkaznica« predvideva še nekaj: kdor je prejel bilten, je moral na list napisati ime in priimek ter bivališče, poleg tega pa še to, da pripada slovenski etnični skupini (dobesedno v tekstu).

Komu bo omenjena komisija služila, ne vemo; zaenkrat vemo samo to, da bodo podatki neresnični, ker je nemogoče, da vsako družino sestavlja samo po en član (vsaki družini je bil namreč poslan samo en izvod), razen če ne bo občinska uprava prekontrolirala vse prijavnice in na podlagi družinskih listov sešela Slovence v Ronkah. Ampak tudi to ni mogoče, saj se marsikdo verjetno ni izjavil; ne glede na to, da vse skupaj diši po nekem štetju. V občinski večini sta prisotna — če se ne motimo — tudi dva Slovenca, od katerih je eden celo odbornik. Marsikdo bi verjetno zelo rad vedel, ali nista morda ta dva občinska moža dala idejo za omenjeno pobudo.

GORIŠKO ŠILO

VESTI S KRMINSKEGA

Na pobudo občinske uprave iz Krmina je tudi letos v tamkajšnjem gledališču predstava, namenjena slovenskim prebivalcem krmanske občine in ostalega predela Brd ter prebivalcem jugoslovanskih Brd; zato da bi prav tem omogočili povratek skozi prehod na Plešivem, sta posredovali občinska uprava iz Krmina in občinska skupščina iz Nove Gorice. Tržaški gledališki igralci so se predstavili z Goldonijevim »Nergačem« - »Sior Todero Brontolon«. Vsekakor je pravilno, da se skuša čimbolj in tem pogosteje poskrbeti za kulturne potrebe slovenskega prebivalstva v zahodnih Brdih, ker je vsem znano, da je na tem koščku zemlje precej Slovencev. Zato je izzvenelo skrajno neokusno to, kar je na dan predstave pisal »Il

Piccolo«, ki je prinesel tudi sliko iz »Nergača«, v vabilu pa je bilo med drugim rečeno, da nastop SSG spada v okvir kulturnih pobud občinske uprave, zato da bi držali žive in aktivne stike med krminskim in briškim prebivalstvom na drugi strani meje; to je sicer prav, ne vemo pa, če je bila predstava namenjena samo tem prebivalcem in tudi ne vemo, če je to uradno obvestilo krminske občine ali samo časnikarska pomota. Iz besedila se je zdelo, da drugih Slovencev ni na tem območju, mi vsaj smo imeli ta vtis. Sicer so nam znani tudi drugi poskusi in ne samo političnih oblasti, da bi zmanjšali oziroma onemogočili razvoj naši narodni skupnosti; domačini bi znali marsikaj povedati.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tržaški avtor v zbirki »Živi pesniki«

NEKAJ O ZBIRKI ŽIVI PESMI

Živi pesniki: okusna oprema, prikupen skupni ovitek za štiri pesnike pravkar še »mlajše«, a danes že skoraj srednje generacije, katerim bodo sledili drugi. Nekakšen »tukaj smo in takšni smo«. Kaj več nam tale prvi cvetober štirih še ne razodene. Tu si stojijo bok ob boku STRNIŠA, PAVČEK, SNOJ, KOŠUTA. Kaj jih druži? Generacij- sko nimajo najbolj posrečenega skupnega imenovalca, po literarni smeri tudi ne. Še po pesniški gostoti in specifični teži so si podobni kvečjemu po tem, da so vsi štirje, da se izrazim po inkretovsko, berljivi. Trije med njimi so že dosegli svojo malo slovensko slavo, med temi kakšen tudi v prozi in esejistiki, kakšen v mladinski poeziji ali prozi, tako da bi si lahko privoščili tudi povprečno pesnikovanje, ne da bi zato njihova »zvezda« zašla. Med njimi je Košuta na prvi pogled nekakšna Pepelka. Košuta doslej ni bil zvezda stalnica v antologijah slovenske poezije kot npr. Strniša v poeziji ali Snaj v eseju. Kljub Prešernovi nagradi bo najbrž med vsemi štirimi marsikomu na Slovenskem šele na novo odkrit. Prav zato imam kakšen pomislek proti antologijskemu izboru, ki naj prikaže pesnika v njegovi rasti. Če je slovenski kulturni prostor že dal tako ugleden prostorček zunaj mej živčnemu Primorcu, naj bi ga sprejel v njegovi najbolj izdelani, najzlahtnejši podobi. V tem izboru pa se je — antologijskemu konceptu na ljubo — treba šele prebijati do tistega pravega, zdajšnjega Košute.

KOŠUTA IN NJEGOVO MESTO MED »ŽIVIMI PESNIKI«

Tvegana zadeva je, v kakšnem kontekstu se znajde takle živi pesnik. Košuta bi lahko imel na eni strani Daneta Zajca, na drugi Strnišo. Ali bi stal med Kocbekom in Udovičem. To bi bila mnogo nevarnejša sosesčina kot ta, v kateri se je znašel tokrat. V tej družini, bi rekla (seveda stvar okusa), da je Košuti tekmelec edinole Strniša. Pa še to komaj, saj sta vsak zase samonikla, razpoznavna, neizgrešljiva, da ne more biti med njima nikakršne tekme: Strniša v svojem magičnem slo-nokošenem stolpu, ki te potegne v svoj odmaknjeni svet, v svojo magijo; ko pa si v njem, počasi razpoznaviš, da si tam doma od vedno.

Pri Košuti pa si doma prvi hip. To je naš čas, naš prostor. Tu je mediteranski smisel za predmetnost, za kolorit, za vse živo. Pesnik se pušča ujeti trenutku in ga zna uživati. Senzitivnost in senzibilnost. Toda za vsem tem, — kjer mu ne manjka pesniške tovarišije, — je še nekaj izrazito Košutovega: neko stalno prisotno grezilo, ki teži k dnu. Zato je pri Košuti ob kulturi besede še en razpoznavni znak: nevsiljivo in v pravem trenutku vselej pristopi intelekt.

Ta brzda južnjaško vrvenje navdih od igre k smislu; ta organizira razžarjeni kaos v procesu ubesedovanja. Dasi zastrt, je vendarle vseprisoten. Nikakor ne ovira pesnikove razigranosti, pušča mu vzgon in tudi zagon v vse smeri, tako v širok izbor motivike kot v pršečo, iznajdljivo metaforiko. Prav tu, bi rekla, zna pesnik izrabiti prav vse, karkoli mu oplazi navdih v svojem naglem preletu. Če bi ne bilo v Košuti nekakšne slovanske ali slovenske melanholije, bi bil s svojo poprasto vitalnostjo ter z iskravostjo in barvitostjo svojih podob lahko tudi Španec ali Maver.

To pa, kar je v njem primorskega, kriškega, obmorskega, žlahtno »zamejskega« tudi v motiviki,

to je še tisto dodatno, kar vnaša v slovensko poezijo — poleg svoje zastrte radoživosti in oplemenitene mediteranskosti. V prvi vrsti pa zna matici razodeti našo bolečino, zlasti tisto najtrpkejšo, beneško slovensko.

In naj ne pozabim še na njegov slog, kjer si moderna mnogoznačnost enakopravno podaja roko s preprostostjo, najbrž celo nalašč poudarjeno enoznačnostjo. In kjer sta kri in telo in predmet prav tako samoumevno prisotna kot misel in duh, zaresnost prav tako kot duhovita igra. Prav zato je to eden tistih pesnikov, v katerih vsakdo ob katerem koli branju najde nekaj zase. Nekaj, kar bo danes bral z drugačnimi asociacijami kot jutri. Nekaj, kar bo odmevalo v njem. To so navzven marsikdaj preproste stvarce, ki z vsakim novim branjem dobivajo na svoji specifični teži. (Zato v tem izboru močno pogrešam nekatere beneško slovenske ali izštevanske! Res škoda!)

PESMI, NA KATERE JE VREDNO OPOZORITI
Str. 77, pesem, posvečena Niku Grafenauerju, nekakšna Košutova »poetika«. Na oko skoraj opravičilo, a hkrati skrit ponos. To je vabilo k debati in razmišljanju, recimo: poezija, ki rase iz naše krvave zgodovinske tragike, ima lahko večjo težo, večji domet, večjo časovno daljnosežnost, — če je seveda res poezija. Marsikateri koroški pesnik morda te teže — kljub še hujši zaresnosti njihovega položaja — nima. Itd. S tem ne trdim, da je pri Košuti vsaka pesem dobra, posebno kadar prevlada igra besed ali celo verbalizem. So pa druge, ki morajo vstopiti v vsako antologijo slovenske lirike, tudi v prevodih. Zato je pravično, da so Košuto uvrstili v ta, po svoje tvegani, knjižni šopek živih pesnikov.

Okrog strani 80 najdeš pesmi Balkon, Miza, Vrata, Postelja. Name učinkujejo kot nekakšen spreplet zvokov, glasbe, podob. Filmska naglica in hkrati vabilo k neštetim ustavljanjem. Tu je najpreprostejši vsakdan oživel v poezijo, pa spet oka-

menel, tu stoji zdaj, težak od pomenov. Košuta, ta južnjak z dušo nordijca (ali nordijec s temperamentom južnjaka) se domina z najbolj vsakdanjimi besedami, pa se mu zvrščajo v nekaj, kar je lahko prav tako meditacija kot poezija. V teh štirih pesmih je nekaj starozavezne — kot v psalmih.

Marsikomu bodo najbrž všeč tudi nekatere iz zadnjega razdelka Rob. Tu v kakšni pesmi skozi in skozi, v drugih pa v nekaj verzih zadiha, zadiši Trst, njegova zgodovina in sodobnost, od dvoglavega avstrijskega orla do srbskih opank. Str. 66, lju-bezenske, posebno Vabilo. Ženska v teh pesmih, oziroma to, kako gleda nanjo pesnik, je izredno živa, prava osebnost, sodobna ženska, — ne boginja ne objekt, saj živi svoje lastno življenje, kar je prava redkost v naši sodobni literaturi. (Ob bok bi ji postavil morda še ženske E. Fritza.)

Potem so »izjemno berljive« — kot bi dejal Inkret. Po gobah zadiši, Kraški kamen, Hvalnica mizarjevega sina, Dež. In seveda tiste z motivi iz Beneške Slovenije, kjer, kot sem že rekla, bi morale biti vse iz zbirke Pričevanje. In imenitni Zmajski most na str. 71, ki lahko služi za dokaz za to, kako je moderna poezija s svojo razvezano, sproščeno besedo lahko aktualna, živa. V tej pesmi najdeš, kar pač v njej iščeš: ljubljanski pejzaž, slovensko zgodovino, zamejstvo, melanholijo, razočaranje, izživ, opozorilo.

Marsikje lahko nagradiš kakšno Košutovo pesem z eno tistih intimnih nagrad, za katere pesniki marsikdaj nikoli ne zvedo. A te nagrade so šele merilo za poezijo, za njeno odmevnost, za njeno enakopravno mesto med stvarmi, ki so potrebne današnjemu človeku. Gre za nagrado, ki jo v duhu podari pesniku bralec, ko se ustavi, prebere pesem znova, jo morda nosi v mistih ali očeh ali celo srcu s seboj. In kaj je večje priznanje, kot če kakšni pesmi rečeš: glej, resnica. Glej, zaresnost. Ali še več: glej, poezija.

ZORA TAVČAR

—O—

Stalno Slovensko Gledališče v Trstu

ANGELO BEOLCO - RUZANTE

POMJENKI
(Dialoghi)

V petek, 4. maja, ob 20.30 v društvenih prostorih v SALEŽU

Koncert Komornega zbora in orkestra Glasbene matice

V sredo 18. t.m. je nastopil v Kulturnem domu Komorni zbor in orkester Glasbene matice pod vodstvom dirigenta Jankota Bana. Koncert je bil prirejen v počastitev 70-letnice ustanovitve Glasbene matice. Na sporedu so bile samo skladbe starih slovenskih mojstrov.

Prvi del sporeda je obsegal skladbe Janeza Krstnika Dolarja, Izaka Poša, Jakoba Petelina-Gallusa in Gabrijela Plavca. Zbor, ki ga sestavljajo mladi pevci in pevke, jih je zapel pod strunnim in natančnim vodstvom dirigenta Bana odlično, natančno, na mnogih mestih virtuozno in vseskoz z občutjem. Bilo je čutiti, da je zraven z dušo in ljubeznijo. Dal je od sebe največ, kar danes premore slovensko petje na Tržaškem in zelo verjetno tudi v Sloveniji. Včasih, zlasti ob vstopih, je bilo čutiti še nekoliko trdote, toda v nadaljevanju je to izgnilo in zlasti v Poševih skladbah »Gagliarda« I A 5, »Paduana« IX A 5, »Gagliarda« IX A 5 in »Echo« nas je resnično prevzel in ganil. Na isti višini je ostal v Gallusovih madrigalih »Libertas animi ci-bus« in »Cogitate miseri« ter v motetu »De sancta

Trinitas« kot tudi v motetu Gabrijela Plavca »Dic Maria«. Spremljava instrumentov in orgel je bila diskretna, tehnično neoporečna.

Glasbeni višek večera pa je bil dosežen v drugem delu koncerta, v Dolarjevi skladbi »Miserere mei Deus« za soliste, zbor, godala in orgle, kjer so nastopili kot gostje tudi solisti Majda Herzog, sopran, Alenka Dernač-Bunta, alt, Jurij Reja, tenor in Jože Stabej, bas. Mogoče nas izvedba ni tako ganila kot npr. izvedba Poševih sklad, a je bila tehnično zahtevnejša in virtuozna. Želeli bi si le še popolnejšega zlitja glasov in tistega ganljivega zanosa, ki je značilen za cerkveno glasbo, manj »koncertno« izvedbo. To pa je tudi vse, kar bi imeli pripomniti v še tako strogi kritiki. Številno občinstvo je bilo deležno globokega užitka in se je zahvalilo zanj po vsaki izvedbi, zlasti pa še na koncu, tako pevcom in glasbenim izvajavcem kot dirigentu z dolgim, ganjenim ploskanjem. Odhajalo je z željo, da bi kmalu spet doživelo enak užitek od tega izredno kvalitetnega zbora in orkestra.

F. J.

»Jadran« zmagovalec

POKRAJINSKEGA
PROMOCIJSKEGA PRVENSTVA

Letošnje izredno izenačeno promocijsko prvenstvo se je zaključilo s kar tremi ekipami na vrhu lestvice, in sicer: Dalla Via, Jeans Corner in Jadran. Naj takoj povemo, da so tej zmešnjavi pripomogli v prvi vrsti fantje z Opčin in Kontovela, ki so po nepotrebnem izgubili nekaj izredno lahkih tekem. Potrebno je bilo torej odigrati še dodatne tekme med tremi zainteresiranimi ekipami. Tokrat so Valičevi varovanci zaigrali res zbrano, kot znajo, in brez vsake težave osvojili obe tekmi in tako pravico, da nastopajo v deželni delu prvenstva, kjer se bo odločalo o napredovanju v D ligo. Prepričani smo, da bo to naši ekipi uspelo in da bo naša zamejska košarka zasedla tisto mesto, ki ji brez dvoma pripada. Košarka je danes morda med najbolj priljubljenimi športi med našo mladino, zlasti študirajočo. Temu je pripomogel izreden dvig v vsej državi, pri nas pa še posebej izredni uspehi jugoslovanske košarke, ki je že dolga leta prava velesila. To delovanje je še nekoliko neurejeno in nekoordinirano, to zato, ker nam še primanjkuje kadrov in morda tudi zaradi še obstoječega kampanilizma pri nekaterih športnih delavcih. Želeti bi bilo, da bi se čimprej premostile vse težave in nesporazumi in da bi tako dali možnost vsem našim mladincem, da v kar najboljših pogojih gojijo šport, ki jim bolj prija. To je brez dvoma najodgovornejša naloga ZSSDI, saj imamo vtis, da se ne dela dovolj na tem področju, ampak da se preveč stremi za nekim zunanjim bleskom, ki, čeprav potreben, ni vedno tudi tako koristen, zlasti ko se marsikatero naše društvo bori z velikimi finančnimi težavami, ali ko se ne skuša iskati vseh možnosti, da bi se obetajočim igralcem preprečilo odhod v tuje klube in seveda tuje okolje.

Preidimo sedaj h kratkemu komentarju obeh tekem. Tekma med Dalla Via in Jadranom je potekala v eni sami smeri, saj ni bil nasprotnik dorasel našim in poleg tega je prav ekipa »železničarjev« bila pravo presenečenje prvenstva, saj niti sami niso upali na tako uvrstitev. Vitez in Ban sta nekako izmenoma polnila koš nasprotnikov, ostali pa so pazljivo dali svoj prispevek.

Mnogo važnejša in na papirju bolj izenačena pa bi morala biti tekma s Jeans Cornerjem, saj to ekipo sestavlja nekaj izredno izkušenih igralcev. Tokrat pa je vsa predvidevanja spreobrnil Boris Vitez, ki je verjetno zaigral svojo »življenjsko« tekmo. Z izredno hitro igro in s točnimi podajami našemu centru, ki je tokrat bil neustavljiv, je Jadran takoj izdatno povedel, obenem pa je slovenska obramba popolnoma onemogočila drugače izredno točen in uspešen napad miljskih veteranov. Že izid prvega polčasa 40:20 je pokopal vsako upanje italijanske ekipe, ki je le proti koncu tekme nekoliko zmanjšala razliko in tako omilila poraz. Naj za ljubitelje statistike povemo, da je sam Vitez realiziral 43 (!) košev na skupnih 91 in da je bil med igro uspešen kar 19 krat na 21 poskusov, prvi met pa je zgrešil šele v polovici drugega polčasa.

Naj ob koncu zaželimo našim fantom obilo uspeha v prepričanju, da so jim odprta vrata k napredovanju.

Izida:

Jadran - Dalla Via 84:53 (38:28)

Jadran - Jeans Corner 91:71 (40:20)

nk

Odkritje spomenika v tržiški ladjedelnici

Na predvečer praznika osvoboditve je bil v tržiški ladjedelnici svečano odkrit spomenik, z dvojezičnim napisom, 503 slovenskim in italijanskim delavcem iz ladjedelnice, padlim v boju proti fašizmu in nacizmu med drugo svetovno vojno. Odkritje je bilo še posebno svečano, saj se ga je udeležil in spomenik odkril predsednik poslanske zbornice Pietro Ingrao. V svojem govoru je poudaril pomen osvobodilnega boja proti okupatorju in podčrtal važno resnico, da so se tedanji borci krepko upirali močnejšemu sovražniku in darovali svoja mlada življenja za boljšo bodočnost in demokracijo, ki jo moramo tudi danes braniti in ohraniti; v tej odgovorni nalogi pa bomo uspešni, če bodo ljudske množice nadaljevale boj za večjo socialno pravičnost in za ohranitev tistih idealov, ki so v preteklosti vodili ljudstvo v upor proti fašističnim silam. Na svečanosti je bilo zaznati tudi slovensko prisotnost in slišati slovensko besedo, zaradi katere so pod fašizmom mnogi umrli in bili preganjani. Nekaj slovenskih pesmi je zapel pevski zbor »Jezero« iz Doberdoba; slovenski govor pa je imel mladi ladjedelniški delavec Franko Ferfolja prav tako iz Doberdoba. Omenil je hude izkušnje naših očetov in našega primorskega ljudstva, ki se je krčevito zoperstavilo skupnemu sovraž-

niku in doseglo v republiški ustavi nakazana jamstva tudi za nadaljnji razvoj in uveljavitev slovenske narodne skupnosti v Italiji, čeprav bo treba še marsikaj napraviti, da bomo prišli do popolne in pravične zaščite in napredovali na poti demokracije v mejah italijanske države. V imenu enotnega protifašističnega odbora v tržiški ladjedelnici je spregovoril delavec Giuseppe Fabbris, medtem ko je pred kratkim izvoljeni župan v Trziču Luigi Blasig prevzel spomenik v varstvo.

POKAL PRIJATELJSTVA

V Gorici je bil pred dnevi izločilni del Pokala prijateljstva, ki je prišel letos do trinajste izdaje in ki so se ga udeležile odbojkarke ekipe tudi z Goriškega, tako v moški kot ženski zasedbi. V Gorici so se med seboj pomerili igralci Krasa, Olympije, Doma in Juventine-Copego. Kot je bilo predvideno, sta finalno tekmo odigrali ekipi Krasa in Olympije; zmagali so odbojkarji iz Zgonika s precejšnjo lahkoto, saj so Goričani precej nejasno in neurejeno igrali, še posebno zaradi tega, ker je pri Olympiji bil odsoten Mirko Špacapan. Zanimiva je bila tekma med Krasom in Juventino, ki se je zaključila v prid Zgoničanov in ki so na ta način prišli v finalni del tekmovanja.

Kar se tiče ženskih ekip, je z Goriškega nastopil samo Hrast iz Doberdoba, ki je svoje tekme odigral v Dolini in ostal, na žalost, praznih rok. Predstavnice iz Doberdoba so namreč klonile pred močnejšima ekipama Brega in Bora, ki si je zagotovil vstop v finale. Drugi del izločilnega tekmovanja je bil v Nabrežini, kjer je Sokol »odpravil« ekipe Sloge in Kontovela. Po teh prvih tekmah bodo torej v finalu nastopila moštva Krasa, Bora in Sokola.

—o—

ŠKOFIJSKO ROMANJE V RIM

Prvič v zgodovini prireja tržaška škofija skupno romanje v Rim. To je ideja našega škofa, ki jo je izrazil ob zaključku škofijskega zborovanja v decembru. Kakor znano, imamo na tem potovanju Slovenci popolno avtonomijo, skupna bo le ena služba božja 4. sept. v baziliki Marije Snežne in 5. sept. avdiencia pri sv. očetu. Romarji obiščemo poleg Rima tudi Frascati, Firenze, Sieno in Padova. Četrty večer je predvideno srečanje v hotelu »Bled«.

Sedaj tečejo zadnji dnevi za vpisovanje pri naših duhovnikih ali pri Fortunatu; zaključek vpisovanja za vse 15. maja. Vabimo moške predstavnike raznih skupin, naj se pravočasno vpišejo; prav tako cerkveni pevci. Naše slovensko zastopstvo naj bo na tem potovanju pred Trstom in Rimom reprezentančno!

Pisma uredništvu:

Spoštovano uredništvo!

Z ozirom na članek v Primorskem dnevniku z dne 21.4. t.l. z naslovom »V Prebenegu je bil sinoči občni zbor obnovljenega društva Jože Rapotec« želimo nekateri Mačkoljani kot predstavniki v širšem odboru za poimenovanje osnovne šole v Mačkoljah, ki jo obiskujejo tudi nekateri učenci iz Prebenega, izraziti svoje ogorčenje nad potvorbo resnice v omenjenem članku. V njem je govora o dilemi, ki da »že dalj časa razdvaja prebivalce Mačkolj in Prebenega, in sicer, ali naj se šola poimenuje po duhovniku Tulu, kot predlagajo v Mačkoljah, ali pa naj nosi ime partizanske učiteljice Mire Bandi ...«, kot predlagajo v Prebenegu.

Resnici na ljubo izjavljamo, da je sicer padel na nekem sestanku predlog glede imena prof. Tula, a ni bil sprejet, ker je bila večina predstavnikov iz Mačkolj za to, da se poimenuje šola po kakem vidnejšem slovenskem mladinskem pisatelju ali pesniku: Finžgar, Seliškar, Magajna, Golia, Murn, Jurčič. Nekateri pa so zagovarjali ime 2. oktober kot spominski dan požiga vasi.

Naše mnenje je, da poiščemo šoli ime, ki ji bo ustrezalo kot kulturni ustanovi in ki bo družilo prebivalce obeh vasi in ljudi različnih prepričanj.

(sledijo podpisi)

SKAVTSKI PRAZNIK

(Nadaljevanje s 3. strani)

skupino novink obljubila in tako postala članica prvega jedra ženske veje slovenskega skavtstva v zamejstvu.

Kljub vremenu, ki je ves čas kazalo slabo, a je brez dežja zdržalo do konca srečanja, so se po malici vsi udeleženci porazdelili v skupnice, ki so se udeležile daljšega orientacijskega pohoda po okoliških kraških gmajnah, dolinicah in zaselkih.

Srečanje se je končalo okoli simboličnega

tabornega ognja, kjer so posamezne skupine s prizorčki in pesmijo zabavale preko 200 skavtov, skavtinj, staršev in prijateljev.

Dvajsetletnica tržaških skavtinj, poleg nje pa petnajstletnica goriških skavtov in spet 20-letnica koroških skavtov — te lepe obletnice so dale pobudo za 2. slovenski zamejski jamboree, za skupni poletni tabor skavtov in skavtinj iz treh pokrajin, ki bo od 25. julija do 5. avgusta v Logu pod Mangartom. To bo gotovo mladinski dogodek leta za našo skupnost.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

Poslovenil Oton Župančič 48

Nekaj tako nezaslišanega! Vsak je rekel, da se ji je to sanjalo. Mislili so, da se ji je povrnila stara bolezen, ki jo je imela pozimi, ko je hodila in sama s seboj govorila in je bila zmedena, ali popisovala je vse tako živo in s takimi podrobnostmi, da ni bilo več moč dvomiti o njeni krivdi. Pozneje je ponovila svoje priznanje pred župnikom in gospósko, nič ni omahovala, zahtevala je svojo kazen. Celo zdaj je plaval okrog Ane Marije nekaj ponosnega in pokončnega, nikakor ni bila cunja, jokala je, kakor bi jo bičali, a vzdihovala ni. Ko jo je oblast vprašala, ali je imela kaj zoper brodarja Skaara, je odgovorila: »Ne, nasprotno!« in na vprašanje, zakaj ga je torej pogubila, je odgovorila odkrito: »Ker me je hotel imeti, pa me ni zadosti prosil in me je kar pustil!« Sploh je kazala Ana Marija v tej točki neizmerno brezstidnost, nad katero je gospóška zmajevala z glavo, celó vdova Josefina s Kleive in mlada žena Bereta, ki sta se nasproti moškim stežka brzali, sta se zdrizali pred odkritosrčnostjo Ane Marije. Da ni bila stvar tako globoko neznanska, bi si bili držali roko pred usti in se hihitali.

Gospóška prav za prav sama ni vedela, kaj bi z Ano Marijo. Bila je nesrečna stvar brez dece, ki bi jo bila zabavala, nebrzdana v svojih slah, poželjiva, a delavna in krepka. Zaperila si je bila v glavo, da mora kaznovati brodarja Skaara, in gledala je hladnokrvno, kako se je globlje in globlje pogrezal v brezdanje močvirje, na drugo stran je bilo dokazano, da je naposled zbežala po ljudi, ki naj bi ga oteli, tekla je celó na ves dir, vendar se je vrnila s pomočjo prepozno, torej je predolgo odlašala, preden je šla klicat. Da je sploh mislila, da ima povod za maščevanje nad brodar-

jem Skaarom, se je moralo izvajati iz neke zmede v njenem duševnem življenju; vsekakor se ji je moralo šteti v dobro, da se je sama ovadila in vse iskreno priznala. — Gospóška je z njo milo ravnala, prisodila ji je nekaj srednjega med ječo in zavetiščem.

Toda zaliv se dolgo ni pomiril. Ker se je zgodilo nekaj tako groznega prav sredi srenje, ni bilo čuda, da so se celó odrasli ljudje bali ostajati pozno zvečer zunaj, in da se otroci niso več upali hoditi po vode, kadar se je zmrzilo. Kako lahko bi bil utegnil zaklicati zunaj z močvirja glas!

In Karolus, kaj je bilo z njim? Karolus je polagoma postajal problem zase. Po pravici povedano je imel Edevart iz vélikega razburjenja v srenji nekaj koristi, ker se ni živ krst brigal zanj, brat Joakim, postavim, je bil med možmi, ki so noč in dan pazili na Karolusa, torej ni prišel takoj in zahteval svojega denarja, Edevart je pridobil časa.

Da, Karolusa je težko udarila usoda njegove žene, o tem ni nihče dvomil. Ne jedel ni ne pil, temveč je odšel tja na griče in stanoval med kamenjem in grmovjem, ležal in govoril sam s seboj. Bog obvaruj vsakogar take hude skušnjave, končati svoje življenje, kakršna je napadla Karolusa!

Dokler je bil še kolikor toliko pri pameti, so hodili ljudje k njemu in ga prosili, naj gre z njimi domov. Mrmrjal je, »ne«, da noče! Malo so ga dražili, češ, da se vendar ne spodobi za brodolastnika in župana, spati tako po gričih. Dà, to njemu nič mar! Pa saj trpiš silo, so mu govorili, nimaš kaj jesti in piti, zebe te in umrl boš od glada. Dà, saj je zadovoljen, če ga bo konec, saj zanj le ni rešitve! Nazadnje so ga svarili, da se pravi Boga skušati, ako ostaja tukaj ponoči, tembolj, ko se vsak čas lahko oglasi z močvirja krik. Dà, je menil Karolus, naj se le, on je v božjih rokah! — Ničesar niso dosegli in so ga morali pustiti pri miru.

Toda naj je bilo kakor že, neko temno in viharo noč je pač Karolus sam začutil, da je malo preveč v božjih rokah, menda je zaslišal nekaj z močvirja, priplazil se je v črni temi domov in tam je sedel poleg hiš in proti jutru si je vzel naskrivaj iz shrambe nekaj hlebov kruha in drugih jestvin in zopet zbežal. Nekdo ga je iz neke hiše zagledal in mu nekaj zaklical, ali on mu ni odgovoril. O, Karolusu se je kaj slabo godilo, bival je zunaj in to se ni hotelo končati. Vsak dan so hodili k njemu in mu zlepa prigovarjali, neki dan pa, ko so prišli, je bil blazen. Ležal je na trebuhu, ni ležal niti na strani in ni bil pravšen in pameten, ne, ležal je na nosu in ni mu bilo do tega, da bi koga slepil ali se napihaval. Poleg tega je ležal na svojem rumenem mornarskem klobuku, pomečkal ga je in povaljal, svoj čisto novi mornarski klobuk, in ko so ga obrnili, je obležal zvit v klobčič, in ni ga bilo lepo videti.

(dalje)

Jože Cesar razstavlja v Kulturnem domu

V Kulturnem domu v Trstu je do 26. maja odprta razstava portretov Jožeta Cesarja. Razstavo si ljubitelji likovne umetnosti lahko ogledajo vsak dan od 11. do 13. in od 18. do 20. ure.

Kulturne novice

KRITIČNI GLAS H GRAFENAUERJEVI 'ZGODOVINI SLOVENSKEGA NARODA'

V zadnji, 4. lanski številki revije »Meddobje«, ki jo izdaja Slovenska kulturna akcija, so izšle obširne »Pripombe h Grafenauerjevi Zgodovini slovenskega naroda« izpod peresa Franca Jeza. To je po več kot dvajsetih letih, odkar je izšla prva izdaja Grafenauerjevega obširnega zgodovinskega dela, prvi kritičen glas o njem. Nanaša pa se samo na prvi del. Jezove »Pripombe« obsegajo 31 strani v reviji.

Revija prinaša poleg tega zanimivo novelo Terezije Marinišek z argentinskega podeželja, pesmi Vladimira Kosa, razpravo Vinka Brumna »Vloga "zadevanja" v Vebrovih poteh do Boga«, esej Emila Ciawłowskega »Začrt beloruske književnosti« s prevodi nekaj beloruskih pesmi (esej in pesmi je prevedel Tine Debeljak), in razpravo Franceta Papeža »Obris podobe Otona Župančiča«.

REVIJA »2000« ŠT. 11

Z večjo zamudo je izšla zadnja številka lanskega letnika revije »2000«, časnika za mišljenje, umetnost, kulturno in religiozno vprašanja. Uredništvo se opravičuje za zamudo, ker da je moralo »zaradi finančne stiske tisk ustaviti, nova tiskarna pa je "potrebovala" za natis več kot tri mesece«. »Žal je rednost našega izhajanja vse preveč v rokah tiskarn«, pripominja uredništvo in prosi za razumevanje. Časnik podpira kulturna skupnost Slovenije.

V novi številki sodelujejo Taras Kermauner, Ivan Mrak, Manjan Rožanc, Vili Stegu, Peter Kovačič-Peršin, Zdravko Gorjup, Tomo Rebolj in Nace Polajnar. Kovačič-Peršin končuje v tej številki svojo razpravo »Razsežnosti in meje Kocbekovega predvojnega mišljenja«.

»MLADIKA« ŠT. 4

Tlik pred Veliko nočjo je izšla aprilaska številka »Mladika«, ki prinaša poleg Bedenčičevega velikončnega uvodnika »Vstali Kristus« in šahovega poročila o prvi poslanici papeža Janeza Pavla II. novelo Majde Košuta »Kraška Velika noč«, Andreja Kobala zgodbo »Velikončno darilo Chicago«, Merkujev jezikoslovni članek »Žive besede v naših narečjih«, rubriko Ivota Jevnikarja »Drobeli iz manjšinskega sveta«, dva aktualna komentarja »Meglena demokracija« in »Streli, sumi in dokazi«, polemiko »še o slovenski zastavi«, literarne zapise prof. Jevnikarja in drugo, kot npr. pisma in »čuka na Obelisku« s predlogi »za nova krajevna imena«.

NOVA ZBIRKA NOVEL

Založba Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu je izdala kot svojo 103. knjigo zbirko novel Jožeta Krivca »Pij, fant, grenko pijačo!« Novele se nanašajo po večini na življenje v Halozah, delno pa tudi v Argentini.

PONATIS »SENČNEGA PLESA«

Pri Miladinski založbi v Ljubljani bo te dni izšel ponatis Rebulovega romana »Senčni ples«. Ta roman velja poleg romana »V Sibilinem vetru« za njegovo najboljšo delo.

Nagrada za Mileno Merlak

Pesnica in pisateljica Milena Merlak, ki živi na Dunaju, je prejela eno letošnjih literarnih nagrad iz sklada Theodorja Körnerja. Nagrade so slovensko podelili v navzočnosti predsednika avstrijske republike dr. Rudolfa Kirschlagerja v Veliki slavnostni dvorani dunajske univerze 27. aprila 1979. Milena Merlak je literarno priznanje prejela za novejšo pesniško ustvarjanje v slovenskem in nemškem jeziku.